

vragen over je pensioen

Is het pensioenbedrag in België **voldoende om van te leven?**

Wat bij een **onvoorziene gebeurtenis?**

Zullen we, eens op pensioen, nog **waardig en goed** kunnen leven?

Tot wanneer zal ik moeten werken?

En wat als ik een **zwaar beroep** uitoefen?

En **jongeren en vrouwen?**

Al die vragen, dat hoeft eigenlijk niet. Want dit gaat allemaal over keuzes. Wij kiezen voor solidariteit. Ontdek in deze pensioenkrant waarom en hoe.

ABVV

Volstaat het wettelijke pensioen om van te leven?

Neen. In België volstaat het wettelijke pensioen meestal niet voor een zorgeloze toekomst. Dit kan je zelf nagaan op mypension.be. Je ontdekt er hoe 'hoog' je pensioen zal zijn volgens de huidige regels.

Waarom zijn onze pensioenen zo laag?

Het is duidelijk, de lage pensioenen zijn het gevolg van de berekeningswijze. Voor elk gewerkt jaar wordt er een berekening gemaakt: 60% van het brutoloon gedeeld door 45. Dat is jouw pensioenopbrengst. 45 jaar loopbaan is nodig voor een volledig pensioen. In veel buurlanden volstaat een loopbaan van 40 of 42 jaar voor een volledig pensioen.

Een andere oorzaak: de inkomensgrenzen voor de berekening van het pensioen zijn laag (55.657,47 euro bruto in 2017). Wat je eventueel meer verdient, telt niet mee voor je pensioen.

Bovendien houdt men voor de berekening van het werknemerspensioen rekening met de lonen over de hele loopbaan. En een loon van 40 jaar geleden is niet hetzelfde waard als een loon vandaag. Er is dus een mechanisme nodig om de vroegere lonen te herwaarderen. Dit mechanisme bestond, maar werd in 1997 afgeschaft in het kader van besparingen. Kortom, er komen geen toverkunsten bij te pas: het niveau van de pensioenen hangt af van de manier waarop die berekend worden en dat moet beter.

Wij willen:

- Een correcte herwaardering van de vroegere lonen.
- Een verhoging van de inkomensgrens voor de berekening van het pensioen.
- Geen pensioenverlies bij tegenlagen in het leven (werkloosheid, ziekte, invaliditeit).

Volstaat het minimumpensioen?

Neen. Wat is het minimumpensioen? Na 30 jaar loopbaan open je een recht op een wettelijk minimumpensioen. Het bedrag dat je krijgt, hangt af van het aantal jaren loopbaan. Heb je geen 45 jaar loopbaan, dan ontvang je niet het (minimum)pensioen dat vandaag 1.220 euro bedraagt, maar een fractie ervan. Iemand die 36 jaar loopbaan heeft, krijgt zo een minimumpensioen van slechts 970 euro.

Een laatste sociaal vangnet, voor wie geen minimumpensioen heeft, is er een inkomensgarantie voor ouderen (IGO). Die uitkering bedraagt 1.083 euro voor een alleenstaande of 722 euro voor een samenwonende.

De verhoging van de minimumpensioenen in de laatste jaren, is vooral het gevolg van sociaal overleg (werkgevers en vakbonden). Een wet van 2005 voorziet namelijk een strikt budget om de uitkeringen te verhogen. Dit is de zogenaamde welvaartsenveloppe. Werkgevers en vakbonden kozen er voor om de minimumuitkeringen met 2% te verhogen. In 2017 verlaagde de federale regering het budget van de welvaartsenveloppe met 40% waardoor de sociale partners slechts een verhoging van 1,7% konden toekennen.

Pas recent deed de regering zelf een extra inspanning om de minimumpensioenen te verhogen. Het minimumpensioen steeg begin dit jaar met 0,7%, maar enkel en alleen voor werknemers met een loopbaan van 45 jaar. Dat is discriminerend als je weet dat de gemiddelde loopbaan van een vrouw 36,6 jaar bedraagt en die van een man 42 jaar.

Het gemiddelde pensioen van de nieuwe gepensioneerden bedraagt: **1.181 euro voor een man en 882 euro voor een vrouw.**

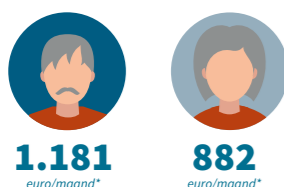
In België bedraagt de gemiddelde maandprijs in een woonzorgcentrum **1.562 euro**

Een op de drie gepensioneerden leeft onder de armoedegrens.

Bronnen: socialistische mutualiteit, kenniscentrum pensioenen, enéo

Onze pensioenen: wat moet je weten?

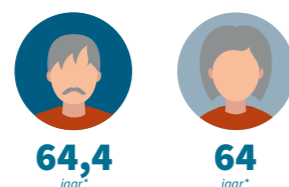
Onze pensioenen behoren tot de laagste van Europa

Dit is een armoederisico, want de **armoedegrens** ligt op **1.157 euro/maand**

*Gemiddeld wettelijk pensioen werknemer alleenstaande
Bron: Kenniscentrum pensioenen, 2014

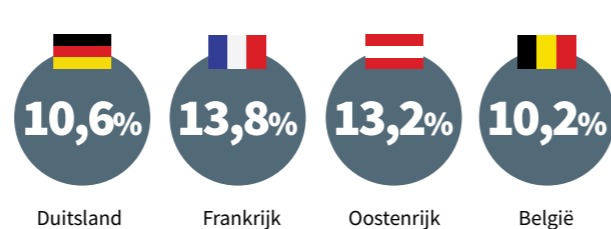
De levensverwachting in goede gezondheid is **lager** dan de wettelijke pensioenleeftijd

Met de pensioenleeftijd op **67 jaar**, besliste de regering om mensen langer te doen werken dan ze gezond zijn

*Levensverwachting in goede gezondheid op moment van geboorte
Bron: Eurostat

Pensioenuitgaven uitgedrukt in percentage van het BBP

Bron: Pensioenpanorama van de OESO 2015

Waarom belangt pensioen ook jongeren aan?

“Begin al maar te sparen. Als het zo voortgaat, krijg je straks geen pensioen en werk je tot je 70ste”. Al enkele jaren probeert men ons wijs te maken dat jongeren hun pensioen kunnen vergeten. Dat ze langer moeten werken en andere oplossingen moeten vinden, want de wettelijke pensioenen zijn gedoemd te verdwijnen. Ze moeten tevreden zijn met jobs waar weinig of geen sociale bijdragen mee gemoeid gaan. Ze moeten aanvaarden om langer en harder te werken. En ze moeten slikken dat miljarden naar fiscale paradijzen stromen.

Sommigen laten uitschijnen dat de financiering van de pensioenen van een 'kas' afhangt, die stilaan leeg raakt naarmate de werknemers met pensioen gaan. Die 'kas' zou dus uitgeput zijn tegen dat jongeren van vandaag straks met pensioen gaan. Onzin! De pensioenen worden niet gefinancierd via een 'kas' die op één bepaald moment gevuld is en die nu leegloopt, maar door de herverdeling van de rijkdom die ieder jaar wordt geproduceerd.

In tegenstelling tot wat sommigen beweren, is het pensioen geen zaak van ouderen alleen, maar van alle werknemers zonder uitzondering. Vandaag strijden voor een beter pensioen voor de mensen die straks met pensioen gaan, is ook opkomen voor je eigen rechten. De regels die men vandaag vastlegt, zullen gelden voor alle werknemers en alle werknemers in de toekomst.

Pensioensparen, de oplossing?

De privéverzekeraars van hun kant hebben wel begrepen dat de pensioenen ook een zaak van de jongeren zijn. Ze verspreiden allerlei verleidelijke reclame en profiteren van de onheilspellende berichten over de toekomst van het wettelijk pensioen om hun producten aan te bieden. De overheid moedigt dit soort beleggingen fiscaal aan.

Puur boerenbedrog! Enerzijds kosten die beleggingen een pak geld (de verzekeraar moet immers winst maken), ze zijn vaak niet-transparant – je weet immers zelden waarin het geld belegd wordt – en ook niet veilig (de kans op een faillissement van het pensioenfonds is reëel).

De regels die men vandaag vastlegt, zullen gelden voor alle werknemers en alle werknemers in de toekomst.

Waarom zijn vrouwen grootste dupe?

882

882 euro, dat is het gemiddelde pensioen van een werknemer in België. Hun pensioenen blijven veel lager dan die van de werknemers. Hiervoor zijn verschillende oorzaken.

Het loonverschil tussen mannen en vrouwen bedraagt 20%. Vrouwen hebben gemiddeld kortere loopbanen en werken vaker dan mannen in sector waar deeltijds werk de norm lijkt te worden. Vandaag loopt het verschil tussen pensioenen van werknemers en werknemers op tot 26%.

Wat werd gedaan om het pensioen van vrouwen te verbeteren?

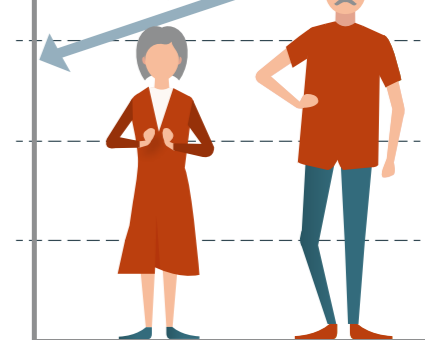
Niets, wel integendeel. Een aantal maatregelen treften vrouwen in het bijzonder:

- Minder pensioen voor werkloosheid langer dan één

- jaar. Volgens het Planbureau bestaan de gelijkgestelde periodes in de loopbaan van een vrouw voor 42% uit werkloosheidsperiodes. Vrouwen worden dus door die maatregel massaal getroffen.
- De verhoging van de leeftijd voor het overlevingspensioen naar 55 jaar tegen 2030.
- De verhoging van het minimumpensioen, maar enkel voor de effectief volledige loopbanen. Doordat slechts 41 procent van de vrouwen die voorwaarde vervult, zullen de meeste vrouwen met een minimumpensioen niet genieten van deze maatregel.
- De beperking van het meetellen van bepaalde periodes van onderbreking van de loopbaan in de pensioenberekening.

Pensioenen

26%

Is het logisch dat we *langer* werken?

Neen. De regering trok de pensioenleeftijd op tot 66 jaar in 2025 en tot 67 jaar in 2030. Ze komt met twee argumenten: de financiering van de pensioenen en de stijgende levensverwachting. Maar zij houdt geen rekening met de realiteit op de werkvloer en geeft drogredenen over de financiering van onze pensioenen.

Waar komt vandaag het geld voor de pensioenen vandaan?

In België worden de werknemerspensioenen hoofdzakelijk gefinancierd door de sociale bijdragen die de werknemers en werkgevers storten aan de sociale zekerheid.

De huidige bijdragen dienen dus om de huidige pensioenen te betalen. Ook een deel van de btw-inkomsten en van de roerende voorheffing wordt gebruikt om de pensioenen te financieren.

Wat telt is de gecreëerde rijkdom in het land en de mate waarin men deze rechtvaardig verdeelt en voldoende belast. En waaraan we dat geld besteden. De wettelijke pensioenen financieren is dus een maatschappelijke keuze. Welk deel van onze rijkdom willen we daaraan besteden?

Langer leven betekent dus langer werken?

Neen. Het klopt dat het aantal ouderen toeneemt. Deze trend zien we in de meeste Europese landen. De levensverwachting steeg de jongste 50 jaar dankzij betere levensomstandigheden: medische vooruitgang, vermindering van ongelijkheid, ontwikkeling van de sociale zekerheid, betere arbeidsvoorwaarden, betere gezondheidszorg ...

Is dat een goede reden waarover we langer zouden moeten werken? Niet noodzakelijk.

De zogenaamde levensverwachting in goede gezondheid (het aantal jaar dat iemand in goede gezondheid leeft), be-

draagt gemiddeld 64 jaar in België. De verschillen tussen werknemers zijn heel erg groot. Zo heeft een universitair 10 jaar meer gezonde jaren in het vooruitzicht dan iemand zonder diploma's. Deze realiteit is niet te verwaarlozen.

Bovendien beginnen veel werknemers al te sukkel met hun gezondheid voor ze met pensioen gaan. Als we langer aan de slag blijven, zal het aantal invaliden, langdurig zieken of oudere werklozen toenemen.

En we moeten ook rekening houden met de situatie op de arbeidsmarkt, waar ondernemingen oudere werknemers aan de kant schuiven, bijv. in het geval van herstructureringen.

Stuk voor stuk elementen die kosten met zich meebrengen voor de sociale zekerheid. Deze situatie kan leiden tot het fenomeen van 'communicerende vaten': wat niet wordt gefinancierd door het pensioenstelsel komt ten laste van andere takken van de sociale zekerheid (invaliditeit, werkloosheid).

Het is nochtans eenvoudig om in te spelen op de bevolkingsevolutie in ons land. De stijging van het aantal gepensioneerden is een voorspelbaar en bovendien tijdelijk fenomeen dat in goede banen kan worden geleid. De overheid moet dus keuzes maken op het vlak van de financiering van de pensioenen waarbij alle werknemers een waardig pensioen krijgen. De vakbonden zijn bereid om hieraan te werken.

“De levensverwachting in goede gezondheid (het aantal jaar dat iemand in goede gezondheid leeft), bedraagt gemiddeld 64 jaar in België.”

“De stijging van het aantal gepensioneerden is een voorspelbaar en bovendien tijdelijk fenomeen dat in goede banen kan worden geleid.”

De pensioenhervorming en 'eindeelooptaanregeling' van de federale regering

- Optrekken van de pensioenleeftijd naar 66 jaar in 2025 en 67 jaar in 2030.
- Optrekken van het vervroegd pensioen van 62 naar 63 jaar vanaf januari 2019.
- Van 40 naar 42 jaar: het vereiste aantal loopbaanjaren voor vervroegd pensioen vanaf januari 2019 (41 jaar in 2017 en 2018).
- Optrekken van de brugpensioenleeftijd tot 62 jaar sedert 1 januari 2015.
- Van 56 naar 60 jaar voor de bijzondere brugpensioenstelsels sedert 1 januari 2018 (niet voor alle bijzondere brugpensioenstelsels en niet als er een sector-cao wordt gesloten).
- Van 55 naar 60 jaar om een landingsbaan te nemen vanaf 1 januari 2015.

De daling van de pensioenen in cijfers

- Afschaffen pensioenbonus in 2015: verlies van 83 tot 250 euro per maand.
- Minder pensioen na ontslag of brugpensioen: verlies van gemiddeld 40 euro per maand.
- Minder pensioen voor wie vroeg begon te werken (brugpensioen of landingsbaan): verlies van 113 euro per maand.
- Meer belastingen betalen: de regering besloot om het belastingkrediet niet te verhogen voor gepensioneerden. Dat is het bedrag waarop een gepenseerde geen belastingen betaalt.
- Verhoging minimumpensioen enkel voor wie 45 jaar loopbaan heeft: verlies voor iedereen met kortere loopbanen.
- Verlagen van het voorziene budget voor betere sociale uitkeringen in 2017.
- Indexsprong: verlies van 30 euro voor pensioenen van 1.500 euro.

Waarom pas met pensioen op 67 jaar?

Omdat de regering de middelen voor de sociale zekerheid niet wil verhogen en kiest om in te grijpen op de uitgaven. Met andere woorden: als er meer gepensioneerden zijn, moet er volgens de regering langer worden gewerkt of moeten er lagere pensioenen worden uitgekeerd. Uiteraard verbloemt de regering de vermindering van het pensioenbedrag en beweert ze “de link tussen arbeid en pensioenbedrag” te willen versterken.

Brengt het aanvullend pensioen de redding?

Neen. Het aanvullend pensioen of de groepsverzekering is een extralegaal voordeel. De werkgever, en soms ook de werknemer, stort maandelijks een bedrag in een fonds zodat je op het ogen-

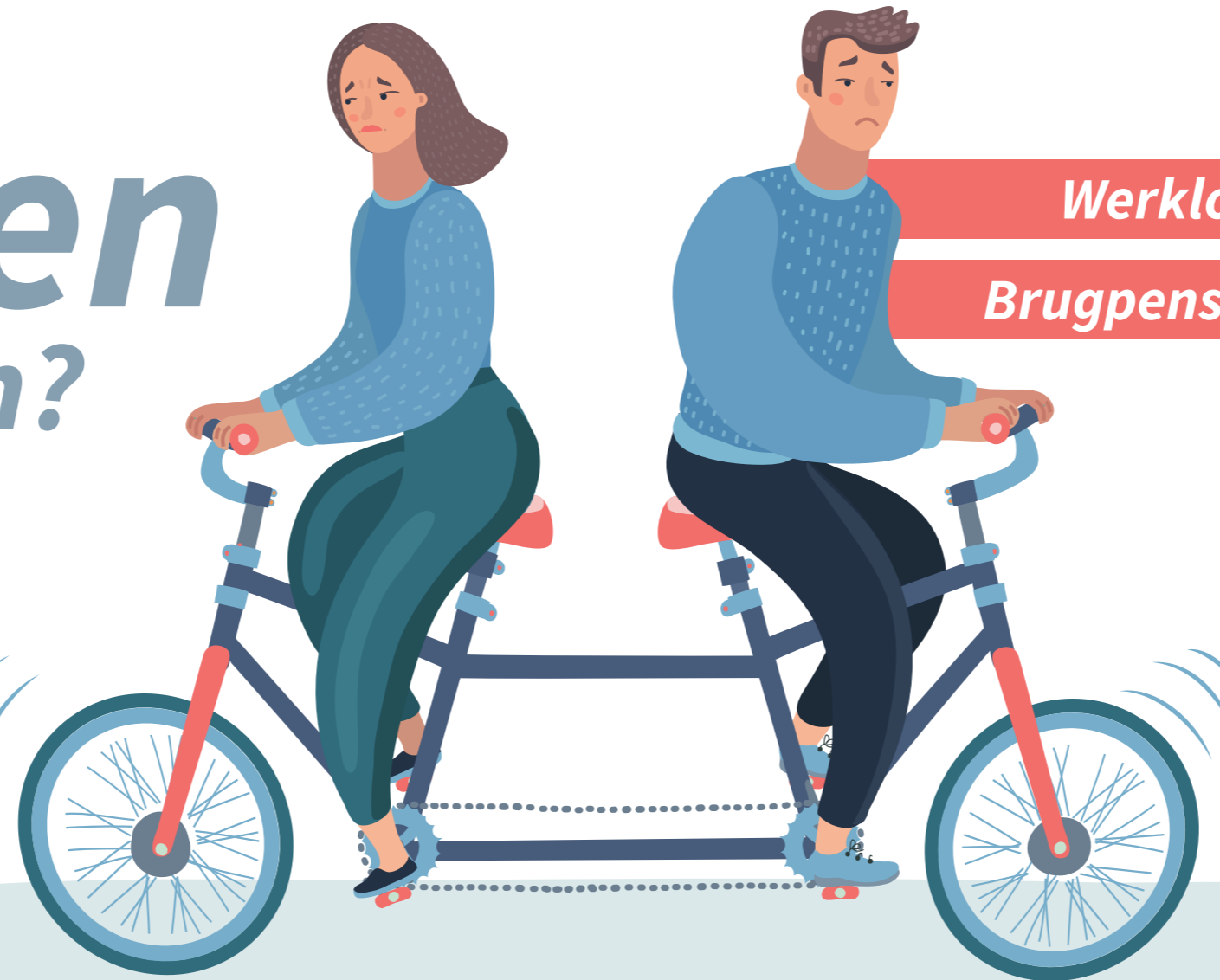
blik dat je met pensioen gaat, een kapitaal of een rente krijgt. 62% van de werknemers heeft een aanvullend pensioen, maar het bedrag dat ze ontvangen is beperkt. Het tijdens de loopbaan opgebouwde kapitaal bedraagt gemiddeld iets meer dan 15.000 euro. Het is dus een illusie te denken dat het aanvullend pensioen de levensstandaard van gepensioneerden zal verbeteren.

Waarom niet-gewerkte periodes

meetellen voor je pensioen?

Tijdens je loopbaan kan je ziek worden, een arbeidsongeval hebben, ontslagen worden, werkloos zijn of met brugpensioen gaan. Dit zijn 'sociale risico's', het overkomt iedereen vroeg of laat. Daarom worden deze niet-gewerkte periodes bij de berekening van het pensioen beschouwd alsof ze gepresteerd zijn. Deze zogenaamde gelijkgestelde periodes zijn essentieel aangezien je aan 45 jaar moet komen om een volledige loopbaan te hebben en een volledig pensioen. Gemiddeld bestaat een derde van de loopbaan van een werknemer uit gelijkgestelde periodes (30% voor mannen en 37% voor vrouwen).

De regering heeft beslist om bepaalde niet-gewerkte periodes in de toekomst minder te laten meetellen voor het pensioen. Het pensioenbedrag voor deze periodes wordt voortaan berekend op basis van een fictief loon en niet op basis van je laatst ontvangen loon. Het gevolg hiervan? Lagere pensioenen!

Werkloosheid

na 1 jaar

Brugpensioen

algemeen of na een lange loopbaan

= MINDER PENSIOEN

Dubbel gestraft: een eerste keer wanneer je je baan verliest en een tweede keer door minder pensioen.

Wat betekent 'eenheid van loopbaan'?

Normaal gezien is een volledige loopbaan 45 jaar (14.040 dagen). Als je loopbaan toch langer was omdat je bijvoorbeeld op 17 jaar begon te werken, wordt rekening gehouden met je 45 beste jaren om je pensioen te berekenen. Een rechtvaardige maatregel voor wie vroeg begon te werken en zijn loopbaan vaak moet eindigen in brugpensioen.

Deze regering heeft echter besloten dit principe af te schaffen, maar alleen bij effectieve prestaties. Anders gezegd: er wordt, voor wie na een loopbaan van 45 jaar blijft doorwerken, rekening gehouden met alle gewerkte jaren en niet alleen met de 45 beste jaren.

Maar!

Deze maatregel klinkt misschien wel goed, toch is er een dikke vette MAAR bij te plaatsen. Voor een pak werknemers heeft deze zogezegde rechtvaardige maatregel serieuze negatieve gevolgen, in de vorm van minder pensioen.

Hoe komt dat? Veel werknemers met een loopbaan langer dan 45 jaar, eindigen als oudere werkloze of brugpensioneerde. Vaak zijn het mensen die een zwaar beroep hebben uitgeoefend in de industrie, de bouw, de gezondheidszorg of de schoonmaaksector. En dat voor een laag loon, vooral in het begin van de loopbaan.

Hun pensioen wordt vanaf nu berekend op de eerste 45 jaren van hun loopbaan, dus de jaren met de laagste lonen, in plaats van op de 45 meest gunstige jaren zoals voorheen. Deze regering vermindert dus het pensioen van mensen die doorgaans zijn beginnen werken tussen 14 en 20 jaar en die op het einde van hun loopbaan werkloos of brugpensioneerd zijn.

Heeft wie meer werkt dan een beter pensioen?

Dit soort vergelijkingen is gevaarlijk en vertrekt van de veronderstelling dat niet-gewerkte periodes zoals werkloosheid, vrijwillige keuzes zijn. Of het oude liedje dat een werkloze niet wil werken en dus gestraft moet worden. Met die redenering zou je kunnen besluiten dat de werknemers zelf verantwoordelijk zijn voor de werkloosheid en dat er werkloosheid is omdat... er werklozen zijn! Een wel heel simplistische opvatting. Niemand kiest er voor om werkloos te worden. Achter werkloosheid gaat een collectieve verantwoordelijkheid schuil, iedereen moet zijn deel van de verantwoordelijkheid opnemen. Het is redelijk eenvoudig: om een werkloosheidsuitkering te ontvangen, moet je voldoen aan een reeks verplichtingen. Je moet ingeschreven zijn als werkzoekende. Je moet actief een baan zoeken. Je zoekgedrag naar werk wordt streng gecontroleerd. Ontvang je als werkloze een uitkering, dan betekent dit dat je jouw verplichtingen nakomt. En is het onrechtvaardig dat je

dubbel gestraft wordt, een eerste keer wanneer je je baan verliest en een tweede keer door minder pensioen.

En bruggepensioneerden?

Hetzelfde geldt voor bruggepensioneerde werknemers. Brugpensioenen werden ingevoerd om 'het personeelsbeheer', kortom het ontslag van oudere werknemers, te vergemakkelijken. De brugpensioenen zijn dus voornamelijk een instrument in handen van werkgevers. De werknemers zijn niet verantwoordelijk voor de keuzes die buiten hen om zijn gemaakt.

Als we een verminderde gelijkstelling van de periodes van werkloosheid en brugpensioen aanvaarden, wat is dan nog de rem om dit morgen uit te breiden naar periodes van ziekte, van een arbeidsongeval enz.?

De gewerkte periodes echt valoriseren?

Krijgt iemand met een loopbaan zonder gelijkgestelde periode door de regeringsmaatregelen een hoger pensioenbedrag? Dat is absoluut niet het geval. Want die beperking van de gelijkgestelde periodes, heeft geen enkele weerslag op het pensioen van iemand zonder gelijkgestelde periodes.

Dus met andere woorden, de ene wordt uitgekleeft, maar dit zonder de andere meer kleren te geven. Het gaat om een pure besparingsmaatregel vermits de vrijgekomen sommen niet aangewend worden om de pensioenen te verbeteren.

Wat vinden de werknemers ervan?

MICHEL, 58 JAAR:

"Het is een contractbreuk."

Michel is met brugpensioen na 40 jaar zwaar werk te hebben verricht in de bouw. Resultaat: 100 euro bruto minder pensioen per maand "Het is echt schandalig. Ik ben beginnen werken op 15 jaar en heb 42 jaar gewerkt, waarvan 40 in de bouwsector. Het is zwaar werk. Het gaat om contractbreuk. Ik ben het er absoluut niet mee eens en ik kan er niets tegen ondernemen. De mensen die dergelijke beslissingen nemen zouden eens op een werf moeten gaan werken. Ze zouden verbaasd staan van wat dat betekent."

FERNAND, 61 JAAR:

"Ik ben beginnen werken op 16 jaar."

Op 61 jaar heeft hij een volledige loopbaan bereikt en gaat hij met brugpensioen 'zwaar beroep tot 65 jaar'. Op die leeftijd kan hij zijn wettelijk pensioen opnemen. Het zijn nu de 45 best verloonde jaren (waaronder de laatste, met inbegrip van die in brugpensioen) waarop zijn pensioen berekend wordt. Door de maatregel van de minister van pensioenen zijn het de 45 eerste jaren, en dus de minst verloonde, die in aanmerking zullen genomen worden. Fernand zal dus niet het pensioen ontvangen waarop hij had gerekend.

NATHALIE, 58 JAAR:

"Deze regering heeft geen voeling met de realiteit."

Nathalie is haar loopbaan gestart op 18 jaar in de grootdistributie. "Op 58 jaar, na 40 jaar loopbaan, ben ik op brugpensioen lange loopbaan gegaan. Anders zou ik waarschijnlijk ziek zijn gevallen. Ik had moeite met de glijdende uurroosters en had continue last van stress." Nathalie zal in 2024 de pensioenleeftijd (65) bereiken, ze zal in het totaal een loopbaan hebben van 47 jaar. "Door de hervorming van minister Bacquelaire zal ik 183 euro bruto pensioen per maand verliezen. Dat is niet eerlijk. Ik neem het de regering echt kwalijk. Ze lijkt geen voeling te hebben met de realiteit."

Zal iedere gepensioneerde droog brood moeten eten? Nee, gelukkig niet!

Na protest van de vakbonden werden er uitzonderingen ingevoerd voor de besparingen op gelijkstellingen: voor werknemers ontslagen na de leeftijd vanaf 50 jaar, voor werknemers die met brugpensioen zijn gegaan vóór 1 januari 2017 en voor diegenen die een zwaar beroep hebben, die gewerkt hebben in de bouw of die op brugpensioen zijn om medische redenen of omdat hun onderneming in herstructurering/moeilijkheden is. Voor deze categorieën van werknemers wordt het pensioen nog altijd berekend op basis van het laatste loon.

Zal het systeem met punten onze pensioenen redden?

Neen. Het pensioen met punten – zoals dat momenteel voorligt – zou van kracht worden in 2025 en van toepassing zijn op al wie vanaf dat jaar met pensioen gaat. Het principe gaat zo: elke werknemer beschikt over een rekening die opgevuld wordt met punten in de loop van zijn/haar loopbaan. Verdien je in een bepaald jaar het gemiddeld inkomen, dan krijg je 1 punt. Op het einde van je loopbaan heb je dan een aantal punten verzameld op die rekening, waar een pensioen tegenover staat. Als het budget voor het puntenpensioen onvoldoende blijkt, zal het aantal jaar dat je moet werken om van een volledig pensioen te kunnen genieten, worden opgetrokken.

Hoe wordt de waarde van het punt vastgelegd?

Om de waarde van een punt te berekenen, zou de volgende formule worden toegepast:

$$\text{vervangingsratio} \times \text{gemiddeld loon} \\ \text{referentielooptijd}$$

Opgepast! Het gemiddelde loon waarvan hier sprake is, is niet het gemiddelde loon van een werknemer over zijn hele loopbaan genomen, maar wel het gemiddelde loon van alle werknemers in elk stelsel (loontrekkenden, ambtenaren, zelfstandigen).

De vervangingsratio (percentage van dat gemiddelde loon) is van cruciaal belang om de waarde van een punt te berekenen. De referentielooptijd (aantal jaar dat je moet presteren om een volledig pensioen te hebben) is ook es-

sentieel voor je pensioenbedrag. Momenteel ligt die op 45 jaar. Als dat verlengd wordt, vermindert je pensioen. Met andere woorden, als een regering beslist om die 45 jaar op te trekken, dan ben je verplicht om langer te blijven werken, anders heb je een lager pensioen.

De waarde van een punt wordt vervolgens vermenigvuldigd met het aantal opgespaarde punten.

Het bedrag dat we op die manier verkrijgen, wordt tenslotte vermenigvuldigd met de omzettingcoëfficiënt die afhangt van je leeftijd en van de lengte van je loopbaan. De werknemer die vroeger met pensioen moet gaan omdat hij het werk niet meer aankan, wordt dus gestraft.

En als de regering beslist om de waarde van een punt te veranderen?

De enige zekerheid die het puntensysteem biedt, is dat je langer zal moeten werken. De toegangsvoorwaarden worden automatisch verhoogd als er een budgettaire, economisch of demografisch onevenwicht is. Pas een paar jaar op voorhand ken je het moment waarop je met pensioen kan.

Je weet hoeveel punten je hebt, maar je blijft in het ongewisse over jouw pensioenbedrag. Pas in het jaar voor je met pensioen gaat, wordt bepaald hoeveel pensioen elk punt waard is. Start jouw pensioen wanneer het economisch slechter gaat of de begroting in het rood staat? Brute pech: je zal dan minder waar voor je punten krijgen. Welkom in de loterij!

Wat nu de waarde van zo'n punt betreft: sommigen beweren dat die waarde, eenmaal vastgelegd, niet meer wijzigt.

‘Het puntensysteem wordt zo een ‘puttensysteem’,

Dit klopt, en we zien ook niet goed in hoe dat anders zou kunnen. Maar ze vergeten erbij te vermelden dat die waarde jaar na jaar bepaald wordt. Anders gezegd, er wordt elk jaar een nieuwe waarde aan dat punt toegekend. Dus is er elk jaar een nieuwe onzekerheid.

De regering kan met terugwerkende kracht wijzigen hoeveel punten je krijgt voor de tijd dat je niet kan werken door ziekte, ongeval, tijdscrediet of werkloosheid.

Eens je met pensioen bent, kan de regering je pensioen gedurende jaren bevroren om de staatsbegroting op orde te krijgen. Het puntensysteem wordt zo een ‘puttensysteem’.

Het systeem creëert dus zeer veel onzekerheid. Voor de regering is het bovendien een middel om de pensioenstelsels van werknemers, ambtenaren en zelfstandigen ‘neerwaarts te harmoniseren’. Dit betekent minder pensioen voor de postbode, de leerkracht, de brandweerman ... maar geen beter pensioen voor de andere werknemers in dit land.

Het pensioen met punten is een tombola: het pensioenbedrag wordt de inzet van 1 grote loterij. Want hoe hoog dat pensioen zal zijn en onder welke voorwaarden je met pensioen zal kunnen gaan? Dat zal je vooraf niet weten.

Moeten alle werknemers werken tot 67?

Neen, maar ... Toen de regering de pensioenleeftijd verhoogde en het vervroegd pensioen verstregde, verzekerde de pensioenminister dat er een stelsel zou zijn voor werknemers met een zwaar beroep.

Wat is een zwaar beroep?

De discussies tussen werkgevers en werknemers hebben geleid tot het vastleggen van 4 categorieën collectieve criteria.

Categorieën zijn één ding, ze moeten ook nog ingevuld worden. Op basis van de bestaande wetgeving inzake welzijn op het werk en wetenschappelijk onderzoek in België en in Europa, hebben de vakbonden een concreet voorstel uitgewerkt dat objectief, meetbaar en coherent is. De verschillende opgelijste risicofactoren vormden een vertrekbasis voor overleg en discussie.

Jammer genoeg hebben de werkgevers daar geen rekening mee gehouden en is de hele discussie rond zware beroepen nog steeds aan de gang. Ook de regering heeft al te kennen gegeven dat zij met de voorstellen van de vakbonden geen rekening zullen houden.

Wat zal er nu gebeuren?

Door de onmogelijkheid om tot een akkoord te komen tussen werkgevers en werknemers heeft de

minister het dossier weer naar zich toe getrokken. Hij wil dat bij de erkenning als zwaar werk, een jaar voordeliger zou worden meegeteld voor de pensioenberekening of dat er een bonus zou worden gegeven in het pensioen. Stoppen voor de leeftijd van 60 jaar wordt sowieso onmogelijk, zwaar werk of niet. Als de werknemer blijft doorwerken, zal de bonus omgezet worden in een lijfrente. Die zal toegekend worden in functie van de levensverwachting. Bij stijgende levensverwachting wordt de bonus verlaagd. Wanneer je een zwaar beroep uitoefent en ziek bent, in zwangerschapsrust bent of afwezig door een arbeidsongeval, zullen die periodes niet meetellen voor je pensioenrechten.

Er werd door de regering een budget vastgelegd voor de zware beroepen. Dat budget is schromelijk onvoldoende om de verschillende criteria te dekken. In het besef dat de levensverwachting in goede gezondheid gemiddeld op 64 jaar ligt, is het nochtans zeer belangrijk dit dossier ernstig aan te pakken. Rekening houden met de zwaarte van een beroep, is ook hebben voor de realiteit van werknemers en blijkt geven van een moderne visie op werk.

4 categorieën van zware beroepen

Moet emotionele of mentale belasting erkend worden als criterium voor een zwaar beroep?

Voor de werkgevers kan emotionele of mentale belasting op zich niet meetellen om te beoordelen of een job zwaar is. Onderzoek toont nochtans aan dat dit de meest belastende factoren zijn. Het arbeidsritme stijgt stelselmatig en van de werknemers wordt steeds meer flexibiliteit gevraagd en dat weegt door op de gezondheid. Er is ook bewezen dat er een verband bestaat tussen ziekte of invaliditeit en stress en de werkomstandigheden. De stijging van het aantal langdurig zieken om psychische redenen is een feit. We mogen dit niet zomaar negeren.

Overheidspensioenen op de helling

Ons land telt 814.000 ambtenaren. Mannen en vrouwen die elke dag in de weer zijn in dienst van het algemeen belang. Het gaat om leerkrachten, politie, brandweer, mensen in de administraties, postbodes, cipiers, militairen, spoorpersoneel, verpleegkundigen of mensen in de zorg... Zij moeten de continuïteit van de openbare diensten kunnen verzekeren en hun opdracht vervullen zonder druk of intimidatie.

Het overheidspensioen is een uitgesteld loon. Het vormt een hoeksteen van de arbeidsvoorwaarden van elke ambtenaar. Een uitgesteld loon betekent dat het overheidspensioen berekend wordt op basis van de wedde op het einde van de loopbaan en het is dus ook belangrijk dat de pensioenen worden gekoppeld aan de evolutie van de lonen (perekwatie).

Deze regering beschouwt het overheidsstelsel liever niet als richtinggevend, maar voert daarentegen de zwaarste besparingen in het overheidsstelsel door. De pensioenleeftijd werd opgetrokken tot 67 jaar. Vervroegd pensioen wordt door de verstrenging van de loopbaanvoorwaarden veel minder toegankelijk. Een derde van de mannelijke ambtenaren en goed de helft van de vrouwelijke ambtenaren zullen moeten doorwerken tot ze de pensioenleeftijd bereiken. Gemiddeld zullen ambtenaren in 2040 tot 4 jaar langer moeten werken. De afschaffing van de pensioenbonus alleen al, verlaagt het gemiddeld overheidspensioen tot 5 procent in 2020. De afschaffing van de diplomabonificatie en het gemengd pensioen zorgen voor een bijkomende vermindering van de overheidspensioenen. Als de regering haar plannen verder doorvoert, komt daar het puntensysteem nog bij voor wie vanaf 2025 met pensioen gaat. Dat puntensysteem is de ultieme afbouwoperatie van de overheidspensioenen. Het sociaal contract tussen de overheid en haar personeel wordt daarmee verbroken.

De regering heeft nog andere plannen zoals de afschaffing van het ziektepensioen voor langdurig zieke ambtenaren. Ambtenaren die met pensioen werden gestuurd wegens lichamelijke ongeschiktheid zullen hierdoor serieus moeten inleveren.

Erkenning van zwaar werk

Er is nood aan een goede regeling voor de zware beroepen, want door de moeilijke arbeidsomstandigheden van heel wat overheidspersoneel moeten ze vaak vroeger dan ge-

“Het sociaal contract tussen de overheid en haar personeel wordt daarmee verbroken.”

pland, stoppen met werken. Er werd afgesproken om zware beroepen te definiëren aan de hand vier criteria: fysiek zware arbeid, belastende werkorganisatie, veiligheidsrisico's en psychologische of emotionele belasting. Wanneer er verschillende criteria van toepassing zijn op een brede beroepscategorie, zal dit een impact hebben op de berekening van het aantal loopbaanjaren dat nodig is om met pensioen te kunnen gaan. Deze jaren zullen dus zwaarder 'doorwegen' waardoor je vroeger met pensioen kan gaan. Het is belangrijk (onder andere voor leerkrachten) dat de psychologische en emotionele belasting wordt erkend als criterium voor een zwaar beroep om vroeger met pensioen te kunnen gaan.

Hoe worden de overheidspensioenen vandaag berekend?

- Het gaat om een wettelijke regeling. Het pensioen gaat in vanaf de pensioenleeftijd of vervroegd onder voorwaarden vanaf 60 jaar.
- Voor een volledig pensioen is een loopbaan nodig van 45 jaar.
- De berekening gebeurt in zestigsten; met uitzonderingen voor zware beroepen zodat een vroeger pensioen met hetzelfde bedrag mogelijk is.
- Een berekening op de wedden van de laatste tien jaar van de loopbaan.
- Een minimum dat de laagste pensioenen optrekt.
- Een beperking van gelijkgestelde periodes.

We vragen dat het stelsel voor de zware beroepen de volgende garanties biedt:

- Opstelling van een lijst met concrete situaties die erkend worden als zwaar beroep.
- Garantie dat er voldoende middelen worden vrijgemaakt.
- Voor wie tot nu toe nog geen preferentiële tantièmes geniet moeten er overgangsmaatregelen worden genomen voor vorige arbeidsprestaties die werden uitgeoefend in zware arbeidsomstandigheden.
- Garantie op het behoud van de bestaande regelgeving op het vlak van vervroegd pensioen op basis van vorige sectorale akkoorden.
- Garantie dat contractuelen op dezelfde manier worden behandeld als statutairen.
- Garantie dat de oude regeling behouden blijft zolang er geen nieuw, werkzaam systeem is ingevoerd.

Deze eisen zijn niet buitensporig. Ze bieden ambtenaren met een zwaar beroep de mogelijkheid om hun loopbaan hoopvol tegemoet te zien en hun hoofdopdracht zo goed mogelijk uit te oefenen: ten dienste staan van de burger.

Welke toekomst voor onze pensioenen?

Voor de vakbonden is het hoog tijd dat de pensioenafbraak stopt. De overheid moet alle werknemers en werknemers een waardig pensioen garanderen. Een woonst, voeding en zorg zijn basisrechten waarop geen enkele gepensioneerd zou moeten besparen. Het pensioen is in de eerste plaats een sociaal contract tussen de generaties. Iedereen heeft recht op een pensioen dat betrouwbaar, voorspelbaar, solidair en correct gefinancierd is. Daarom is het absoluut noodzakelijk om ons pensioenstelsel te verbeteren. Zodat we de gepenseerden van vandaag én die van morgen in staat te stellen op een waardige manier oud te worden.

Waardig ouder worden, het kan!

Er bestaan geloofwaardige alternatieven voor de pensioenafbraak. Die alternatieven komen neer op een politieke keuze vanwege de overheden en van de maatschappij in haar geheel. Die alternatieven stoelen op een maatschappijvisie die solidariteit en zekerheid als centrale waarden vooropstelt.

- Een pensioen vanaf 65 jaar.
- Geen verlenging van de loopbaanvoorwaarden.
- Een sterk wettelijk pensioen voor een waardige oude dag.
- Het wettelijke pensioen in de privésector geleidelijk optrekken tot het niveau van het pensioen in de openbare sector.

- De zwaarte van het werk daadwerkelijk in aanmerking nemen zodat werknemers niet eindigen als totaal uitgeputte en kapotgewerkte gepenseerden.
- Een hoger minimumpensioen om te vermijden dat gepenseerden in de armoede belanden.
- Rekening houden met periodes van tegenslag bij de berekening van het pensioen (werkloosheid, loopbaanonderbreking, thematisch verlof, enz.) net alsof het gepresterde werkperiodes waren.
- Een veilig en betrouwbaar pensioensysteem dat werknemers het recht op een waardig pensioen garandeert. Het pensioen mag in geen geval een economische, demografische en budgettaire speelbal worden.
- De gewerkte periodes meer valoriseren door het inkomensplafond dat in aanmerking wordt genomen, op te trekken.

MAATREGEL	KOST
Pensioen aan 75% van het gemiddelde loon (in plaats van 60% vandaag).	4,9 miljard
Een minimumpensioen waarvan je waardig kan leven.	1,6 miljard
Totaal	6,5 miljard

Onze pensioenen zijn betaalbaar!

- **Maak een einde aan de besparingen** op de sociale zekerheid.
- **Bestrijd belastingfraude.** Jaarlijks ontsnapt 24 tot 36 miljard euro ongestraft naar belastingparadijzen.
- **Strijd tegen belastingontwijking.** In 2016 bleef 221 miljard onder de belastingradar, in alle legaliteit via 'fiscale optimalisatie' (cijfers van de administratie van Financiën).

→ **Stel meer fiscale rechtvaardigheid in.** Vandaag de dag zijn niet alle Belgen gelijk voor de fiscus. In tegenstelling tot de meeste OESO-landen, heeft België beslist om de meerwaarde op aandelen en op onroerende goederen niet te belasten. Het is hoog tijd om de fiscale rechtvaardigheid te herstellen. Het is tijd dat alle inkomens hun bijdrage leveren.

→ **Trek de werkgeversbijdragen op.** De voortdurende vermindering van werkgeversbijdragen heeft onze sociale zekerheid sterk verzwakt. Het is nochtans essentieel dat ook werkgevers hun bijdrage leveren. Als de werkgeversbijdragen met 1% worden verhoogd, levert deze bijzondere pensioenbijdrage elk jaar 1,3 miljard op.

→ **Beperk de fiscale cadeaus.** De regering heeft foute keuzes gemaakt die niets opleveren. De cadeaus die de federale regering schonk aan de bedrijven, via de verminderingen van sociale bijdragen, hebben de burgers jaarlijks bijna 6 miljard gekost. Daarbij komen nog alle extralegale voordelen die een put van 4 tot 6 miljard euro slaan in de overheidsinkomsten (en dat bedrag neemt nog toe). Wij pleiten voor minder fiscale cadeaus voor de meest vermogenden en voor meer solidariteit.

betere. pensioenen dat is onze keuze!

Waarom deze pensioenkrant?

Het is een gezamenlijk initiatief van de drie vakbonden: het ABVV, het ACV en de ACLVB. Hiermee bieden we een antwoord op de talrijke vragen die leven naar aanleiding van de opeenvolgende pensioenhervormingen. We maken je wegwijs in de wettelijke pensioenen, de financiering ervan, de zogenaamde gelijkgestelde periodes, de plannen voor een pensioen met punten, de erkenning van zware beroepen, de bedreigingen voor de openbare diensten. Kortom, we proberen orde te scheppen in de chaos.

Samen moeten we onze schouders zetten onder een ambitieuze toekomst voor onze pensioenen. Een toekomst die steelt op solidariteit onder de verschillende generaties. Door vandaag op te komen voor de wettelijke pensioenen verzetten we ons tegen egoïsme en reiken we verder dan de situatie van de gepensioneerden.

We vragen je om dit krantje te delen met vrienden en familie. En om je stem te laten horen. De toekomst van de pensioenen is immers jouw toekomst.

Ook voorstellen?

www.facebook.com/groups/MyfairpensionNL/

